

CYFARFOD	PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI
DYDDIAD	20 Hydref 2022
TEITL	Blaenraglen Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi 2022/23
PWRPAS YR ADRODDIAD	Cyflwyno rhaglen waith ddrafft y Pwyllgor ar gyfer 2022/23 i'w mabwysiadu.
AWDUR	Vera Jones, Rheolwr Democratiaeth a Iaith

1. Yng ngweithdy blynyddol y Pwyllgor ar 14 Gorffennaf 2022 ystyriwyd eitemau posib i'w craffu yn ystod 2022/23. Blaenoriaethwyd eitemau gan gadw mewn cof pwrpas craffu yng Ngwynedd, sef:

CYFRANNU AT YRRU GWELLIANT MEWN GWASANAETHAU I BOBL GWYNEDD

Gwneir hyn yn adeiladol trwy:

- Ymchwilio i bryderon am ansawdd ein gwasanaethau
- Weithredu fel Ffrind Critigol yn sicrhau fod sylw priodol yn cael ei roi i lais y dinesydd
- Adnabod ymarfer da a gwendidau
- Dal y Cabinet a'i aelodau i gyfrif
- Adolygu neu graffu penderfyniadau neu weithredoedd nad ydynt yn gyfrifoldeb y Cabinet

2. Bu aelodau yn trafod mewn grwpiau llai o ran eu blaenoriaethau hwy o'r rhestr o eitemau posib a ddarparwyd ymlaen llaw gyda chyfle i aelodau awgrymu eitemau posib eraill. Gofynnwyd i aelodau wrth adnabod eu blaenoriaethau ystyried:

- ❖ *A yw'r mater yn effeithio ar gyfran helaeth o'r boblogaeth?*
- ❖ *A yw craffu yn gallu gwneud gwahaniaeth / cael dylanwad? (Pobl / gwasanaeth / perfformiad)*
- ❖ *A yw'r mater yn amserol i'w graffu?*
- ❖ *Ydi'r mater yn flaenoriaeth i'r Cyngor?*
- ❖ *A ydym yn glir beth ydym yn ceisio ei wella?*

3. Yn dilyn adrodd yn ôl o'r grwpiau, aethpwyd ati i flaenoriaethu eitemau i'w craffu gan wahodd yr Aelodau Cabinet a Phenaethiaid perthnasol i ymuno er mwyn nodi unrhyw beth ychwanegol oedd angen ei ystyried o ran yr eitemau a

flaenoriaethwyd gan aelodau'r Pwyllgor ynghyd â rhoi sylwadau o ran amseru'r craffu.

4. Ynghlwm fel atodiad i'r adroddiad gweler rhaglen waith ddrafft y Pwyllgor. Gwnaed ymgais i flaenoriaethu uchafswm o dair eitem fesul cyfarfod er mwyn sicrhau bod sylw teilwng yn cael ei roi i faterion a bod craffu yn gallu ychwanegu gwerth. Nid oedd hynny yn bosib ar bob achlysur gyda phedair eitem wedi ei raglennu ar gyfer un cyfarfod. Disgwylir i bob aelod sicrhau eu presenoldeb ar gyfer sesiwn y bore a'r prynhawn.
5. Yn ystod mis Medi, bu i'r Cadeirydd ac Is-Gadeirydd gael cyfarfodydd gyda Aelodau Cabinet a Penaethiaid yn y meysydd Addysg ac Economi. Rhoddwyd sylw pellach i amseriad craffu rhai eitemau gydag argymhellion y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd wedi eu cynnwys isod:

Egwyddorion Twristiaeth Gynaliadwy (Cynllun Economi Ymweld)

Blaenoriaethwyd yr eitem yma yn y gweithdy a'i raglennu ar gyfer cyfarfod 2 Chwefror 2023. Nodwyd yr angen i ystyried os oedd angen craffu cyn i'r Cabinet gymeradwyo'r egwyddorion yn yr Hydref.

Mi fydd yr egwyddorion twristiaeth gynaliadwy yn cael eu cyflwyno i'r Cabinet ar 22 Tachwedd 2022. Bu i'r pwyllgor roi mewnbwn ar yr egwyddorion ar [4 Chwefror 2021](#). Er mwyn i graffu ychwanegu gwerth, awgrymir craffu'r 'Cynllun Economi Ymweld' ar 2 Chwefror 2023 yn unol â'r amserlen. Wrth amseru'r craffu yn y modd yma, bydd cyfle i'r Pwyllgor graffu'r rhaglen waith ddrafft o weithredu'r Cynllun Economi Ymweld. Gellir craffu'r bwriad gan wneud awgrymiadau o newid i'r rhaglen waith ddrafft.

Balansau Ysgolion Gwynedd

Mae'r eitem yma wedi ei raglennu ar gyfer cyfarfod 23 Mawrth 2023. Argymhellir y dylid ystyried ail-raglennu'r eitem i'w graffu yn dilyn y flwyddyn ariannol bresennol er mwyn rhoi sylw i wir sefyllfa balansau ysgolion yn hytrach nag rhagamcan o'r sefyllfa. Gellir rhoi sylw i'r mater yma yng ngweithdy blynyddol 2023/24 gyda chraffu yng nghyfarfod cyntaf y Pwyllgor yn opsiwn posib.

Fframwaith Adfywio

Blaenoriaethwyd yr eitem yma yn y gweithdy blynyddol ond ni raglennwyd ar gyfer cyfarfod penodol. Deallir bod yr eitem wedi ei raglennu ar gyfer cyfarfod y Cabinet ar 24 Ionawr 2023. Bydd y Cabinet yn rhoi ystyriaeth i fabwysiadu'r

fframwaith a fydd yn cynnwys 13 o gynlluniau byw yn nodi beth sy'n bwysig a beth sydd am gael ei wneud ym mhob ardal.

Craffwyd cyfeiriad y Fframwaith arfaethedig yng nghyfarfod [8 Chwefror 2022](#). O ystyried y rhaglen waith ar gyfer 2022/23, argymhellir i'r Pwyllgor roi ystyriaeth i graffu'r eitem yn 2023/24 yn hytrach na'r flwyddyn bresennol. Byddai'n galluogi'r Pwyllgor i roi sylw teilwng i'r materion ar y rhaglen waith ac i graffu'r cynnydd pan yn amserol. Gellid rhoi sylw i amseriad craffu'r eitem yma yng ngweithdy blynyddol 2023/24.

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Yn yr un modd, blaenoriaethwyd yr eitem yma yn y gweithdy blynyddol ond ni raglennwyd ar gyfer cyfarfod penodol. Mae aelodau'r Pwyllgor yn derbyn diweddariadau chwarterol o waith y Bwrdd, ac mae dealltwriaeth ar draws awdurdodau'r Gogledd a'r Bwrdd Uchelgais bod angen craffu mewn pwyllgor ffurfiol o leiaf unwaith y flwyddyn. Pe byddai aelodau'r Pwyllgor yn penderfynu ail-raglennu'r eitem 'Balansau Ysgolion Gwynedd', byddai ychwanegu'r eitem yma i gyfarfod 23 Mawrth 2023 yn opsiwn.

6. Dau fater ychwanegol a amlygwyd gan nifer o aelodau fel materion i'w craffu yn ystod y gweithdy blynyddol i'r hyn a nodir ar y flaenraglen ddrafft oedd 'Categoriadau Ysgolion yn ôl y Ddarpariaeth Cyfrwng Cymraeg' a 'Cynnydd Sirol mewn niferoedd i Ysgolion Arbennig'.
7. Mae'n deg dweud bod gwahaniaeth barn yn y gweithdy blynyddol o ran blaenoriaethu a gosod yr eitem 'Categoriadau Ysgolion yn ôl y Ddarpariaeth Cyfrwng Cymraeg' ar y flaenraglen, neu aros nes bod sesiwn gwybodaeth a drefnwyd eisoes ar gyfer aelodau wedi ei gynnal cyn dod i gasgliad o ran ei flaenoriaethu. Bellach, cynhaliwyd y sesiwn hyfforddiant a chyflwyno gwybodaeth i'r Cynghorwyr, gydag esboniad wedi ei gynnig ynghylch peidio craffu y categorïdd newydd gan nad oedd newid sylweddol o'r categorïau blaenorol. Argymhellir y byddai'n synhwyrol ystyried craffu gwybodaeth graidd a rhaglenni i hybu'r Gymraeg ar ôl iddynt gael eu datblygu, gan ystyried hyn eto yng ngweithdy blynyddol 2023/24.
8. O ran 'Cynnydd Sirol mewn niferoedd i Ysgolion Arbennig', daethpwyd i'r casgliad y dylid gofyn i'r Adran Addysg ddarparu gwybodaeth i aelodau'r pwyllgor yn y lle cyntaf o sefyllfa ysgolion arbennig yn ogystal â gwybodaeth ynghylch darpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol yn y prif lif. Mae'r wybodaeth yma wedi ei rannu gydag aelodau'r pwyllgor bellach.

9. Cydnabyddir pryderon aelodau'r pwyllgor o ran llwyth gwaith y Pwyllgor a'r gofyn i flaenoriaethu materion. Bu trafodaeth am y llwyth gwaith yng nghyfarfod y Fforwm Craffu (cyfarfod cadeiryddion ac is-gadeiryddion craffu) ar 25 Gorffennaf 2022. Yn dilyn penderfyniad y Cyngor Llawn ar 23 Mehefin 2022 i ychwanegu rôl craffu materion corfforaethol i gylch gorchwyl y pwyllgor yma, teimlwyd yr angen i roi cyfle i weithredu'r trefniant. 'Roedd bwriad i adolygu'r trefniant ymhen 18 mis. Pe byddai'n dod yn amlwg nad oedd y trefniant yn gweithio yn gynt na'r 18 mis yna byddai modd adolygu ynghynt ond bod angen rhoi cyfle i weithredu ac adolygu'n amserol.
10. Mae'r blaenraglen craffu yn rhaglen fyw a fydd yn cael ei adolygu yn gyson yn ystod y flwyddyn i sicrhau bod y materion cywir yn cael sylw. Rhoddir ystyriaeth i flaenoriaethu materion a fydd yn codi yn ystod y flwyddyn e.e. materion o gyfarfodydd herio perfformiad ac eitemau ar flaenraglen y Cabinet.
11. **Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi:**
 - (i) ystyried amseriad craffu'r eitemau a amlygwyd yn yr adroddiad;
 - (ii) fabwysiadu'r rhaglen waith ar gyfer 2022/23.

Yn seiliedig ar argymhellion y Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd yn yr adroddiad:

BLAENRAGLEN DDRAFFT PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI 2022/23

20/10/2022
<ul style="list-style-type: none"> • Cwricwlwm i Gymru: Y Cod Addysg Cyd-Berthynas a Rhywioldeb • Cwricwlwm newydd i Gymru • Ffordd Gwynedd
08/12/2022
<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiadau Blynyddol Addysg a GwE • Cinio ysgol am ddim • Cadw'r Budd yn Lleol
02/02/2023
<ul style="list-style-type: none"> • Addysg Ôl-16 • Strategaeth Addysg • Cynllun Economi Gwynedd • Egwyddorion Twristiaeth Gynaliadwy (Cynllun Economi Ymweld)
23/03/2023
<ul style="list-style-type: none"> • Addysg a'r Gymraeg: Gweledigaeth Newydd ar gyfer Cyfundrefn Addysg Drochi tuag at 2032 a thu hwnt • Cynllunio'r Gweithlu • Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (dealltwriaeth o graffu o leiaf un waith y flwyddyn) – <i>wedi ei ychwanegu ers y gweithdy</i>

Eitemau i'w rhaglennu yn 2023/24:

Fframwaith Adfywio

Balansau Ysgolion Gwynedd